



تأثیر اشتغال بر زندگی زنان امروزی در گفت‌وگو با معصومه گنجی، کارشناس ارشد روانشناسی

حس زنانه‌ای که خاموش می‌شود

■ **فرزانه فریدونی**

چند وقت پیش در یک دورهمی زنانه دوستانم شروع به درد دل کرد و از اینکه در برخی مسائل و نحوه ارتباط با همسرش مشکل دارد، حرف زد. این صحبت‌ها برای خانم‌هایی که خانه‌دار بودند کمی غریب بود و با تعجب به او نگاه می‌کردند، شاید چون هیچ وقت تجربه‌ای به این صورت نداشتند. «تمی دائم چرامدتی است که در برابر حرف‌های همسرم عکس‌العمل خاصی نشان نمی‌دهم، محمد با احساس دربار ه شرایط کار، همکاران و خودمان صحبت می‌کند اما من فقط مثل مجسمه نگاهش می‌کنم و نمی‌دانم باید چه بگویم؟ قبلاً زمانی که دانشجو بودم، وضعیتمان اینطور نبود و خیلی راحت‌تر برخورد می‌کردم، وقتی از کوچک‌ترین کارهایش حرف می‌زد من با اشتیاق و علاقه خاصی به او گوش می‌دادم، با نگاه و حرکات سر او را تأیید می‌کردم و همه توجهم به سمت او بود. درست از وقتی سسر کار رفتم، اوضاع فرق کرد و در تعاملمان مشکلاتی وجود دارد.» انگار رضوان منتظر این بحث‌ها بود چون بلافاصله پس از این حرف‌ها، از تعارض‌هایی که در رابطه با خودش و نامزدش می‌بیند و دیگران به او تذکر می‌دهند گلایه کرد. او کاملاً مستأصل و از اینکه نمی‌تواند خشم و استرسش را کنترل کند ناراحت بود. این دوستان گفت: «سال‌ها من مشکل‌ساز نبودم و نتوانم ارتباط احساسی محکمی با همسرم داشته باشم.»

اگر بخواهیم منطقی بر خورد کنیم تقریباً ممکن است این اوضاع برای هر زنی در طول زندگی مجردی و متأهلی‌اش پیش بیاید اما وقتی ادامه‌دار می‌شود تغییر در رفتار عادی شده و تنها دیگران هستند که متوجه این تغییر می‌شوند. البته کسانی که هر چند وقت یکبار با خودشان خلوت می‌کنند از این عادت‌های جدیدشان مطلع می‌شوند و همین افراد هستند که می‌حل این مورد در زندگی‌شان تلاش می‌کنند و دیگران را هم متوجه می‌کنند.

ما واقع باید گفت چه اتفاقی افتاده است که زنان شاغل ما با این مشکلات کوچک و بزرگ دست و پنجه نرم می‌کنند؟ محیط کاری زنان ما در چه وضعیتی است؟ دچار این بحران‌های روحی و جسمی می‌شویم؟ همسران و خانواده این افراد باید چه کارهایی انجام دهند؟ مسلماً محیط کاری مردانه نیز تا حدودی در این شرایط تأثیر دارد و کم‌کم زندگی زنان شاغلان را تغییر می‌دهد. این زنان وظایفی دارند که کار بیرون از خانه کمی در انجام آنها اختلال به وجود می‌آورد و در برخی موارد در هر دو جنبه مشکلاتی به وجود می‌آید. برای اینکه مشکلات و مزیایای کار در محیط‌های مختلف را بدانیم و از تجربیات و حرف‌هایشان آگاه شویم ابتدا دیدگاه رهبری و در ادامه نظرات کارشناس ارشد روانشناسی، معصومه گنجی را بررسی خواهیم کرد.

■ **تأکید رهبر بر حضور زنان در عرصه‌های مختلف**

رهبر معظم انقلاب درباره کار زنان می‌فرماید: «از جمله مسائلی که امروزه مطرح می‌شود، مسئله اشتغال بانوان است و از چیزهایی است که با آن مواقیف، بنده با انواع مشارکت‌های اجتماعی مواقیف؛ حالا چه از نوع اشتغال اقتصادی باشد، چه از نوع اشتغالات سیاسی و اجتماعی، فعالیت‌های خیرخواهانه و از این قبیل باشد؛ همه خوب است. زنان نصف جامعه‌اند و خیلی خوب است اگر ما بتوانیم از این نیمه جامعه در زمینه‌اینگونه مسائل استفاده کنیم؛ منتها دو سه تا اصل را باید ندیده نگرفت. یک اصل این است که این کار اساسی را که کار خانه، خانواده، همسر، کدبانویی و مادری است، تحت‌الشعاع قرار ندهد. مواردی داشتیم که خانم‌هایی اینطور عمل می‌کردند، البته قدری به آنها سخت می‌گذرد؛ هم درس خواندند، هم درس دادند، هم خانه‌داری کردند، بچه آوردند، بزرگ کردند و تربیت کردند. پس ما با آن اشتغال و مشارکتی کاملاً موافق هستیم که به این قضیه اصلی ضربه و ضمه‌زند؛ چون این جایگزین ندارد.»

ایشان درباره نقش مادری می‌فرمایند: «شما اگر بچه خودتان را در خانه تربیت نکردید یا اگر بچه نیاوردید، یا اگر تارهای

فوق‌العاده ظریف عواطف او را – که از نخ‌های ابریشم ظریف‌تر است – با سرانگشتان خودتان باز نکردید تا دچار عقده عاطفی آنشود، هیچکس دیگر نمی‌تواند این کار را بکند؛ نه پدرش و نه به طریق اولی دیگران؛ فقط کار مادر است؛ اما آن شغلی که شما بیرون دارید، اگر شما نکردید، ده نفر دیگر آنجا ایستاده‌اند و آن کار را انجام خواهند داد، بنابراین اولویت با این کاری است که بدیل ندارد؛ تعیین با این است.

آن وقت وظیفه دولت است و باید به آن خانم‌هایی که حالا به هر دلیلی، با هر ضرورتی، کار تمام‌وقت یا نیمه‌وقت را قبول کرده‌اند، کمک بشود تا بتوانند هم به مسئله مادری و هم به مسئله خانه‌داری برسند. با مرخصی‌ها، با زمان بازنشستگی، با مدت کار روزانه، به نحوی بایستی دولت کمک کند تا این خانمی که حالا به هر دلیلی آمده اینجا شاغل شده، بتواند به آن قضیه هم برسد.»

ایشان در خصوص رعایت مسائل اخلاقی معتقدند: «مسئله‌ی مهم اشتغال زنان محرم و نامحرم است. مسئله محرم و نامحرم در اسلام جدی است. البته بخش عمده‌ای از این قضیه محرم و نامحرم باز برمی‌گردد به خانواده. یعنی چشم پاک، دل بی‌وسوسه و ریب برای هر یک از زوجین موجب می‌شود که محیط خانواده از طرف او تقویت و گرم شود؛ مثل یک کانون گرم‌مایخی، محیط را گرم می‌کند.

اگر آن طرف مقابل هم همین چشم پاک و دل خالی از

وسوسه را داشت، طبیعاً این دو جانبه خواهد شد و محیط

به محیط کانون خانوادگی گرم و یلمحبت تبدیل می‌شود.

اسلام یک حد میانه و بدون افراط و تفریط را ارائه می‌دهد.

نه به زن اجازه ظلم کردن می‌دهد و نه طبیعت زن و مرد

را نادیده می‌گیرد. خط مستقیم و صراط مستقیم، همان

خط اسلامی است.»

ایشان درباره ارتباط زن و مرد در محیط کاری می‌فرمایند: «در عرصه فعالیت‌های اجتماعی، اسلام حدودی را معین

کرده است که این حدود، مربوط به زن و اجازه داشتن او برای فعالیت نیست؛ مربوط به اختلاط زن و مرد است

که اسلام روی این مسئله حساسیت دارد. اسلام معتقد است که مرد و زن باید

یک مرز بندی میان خودشان در همه جا؛ در خیابان، در اداره، در تجارتخانه

داشته باشند. میان زن و مرد مسلمان،

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»

حجاب و مرزی معین شده است»